QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

Magistrat

Dr. Consuelo Scerri Herrera LL.D. DIP. MATR. (Can.)

Seduta mizmuma llum, 8 ta' Frar 2016

Rikors Numru: 151/2014 CSH

Montebello Enterprises Limited (C 12199)

vs

Paolo Soldi u Nathalie Frendo

Il-Qorti,

Rat ir-rikors ipprezentat mis-socjeta' attrici fid-29 ta' April 2014 fir-Registru ta' din il-Qorti fejn talbet lil din il-Qorti sabiex tikkundanna lill-konvenuti jhallsuha flimkien u solidalment bejniethom is-somma ta' tlett elef, hames mija u tnejn u erbghin ewro u disgha u sebghin centezmu (€3,542.79c) rapprezentanti l-bilanc tal-prezz dovut lis-socjeta' attrici dwar il-bejgh li sar minnha a favur taghhom tal-Isuzu *freezer truck* bin-numru ta' registrazzjoni KBH-798.

Bl-ispejjez u bl-imghaxijiet dekorribbli skont il-ligi sad-data tal-effettiv pagament.

Rat ir-risposta ta' Paolo Soldi u Nathalie Frendo li gietipprezentata fis-16 ta' Mejju, 2014 fejn eccepew is-segwenti:

1. *"Illi d-domandi attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante li huma m'ghandhom jaghtu xejn lill-attur u kwalsiasi ammont pretiz huwa preskritt a tenur tal-Artikolu 2156(F) tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta kif ukoll kull azzjoni kambjarja.*
2. *Illi r-rikorrent diga' ttenta johrog ittra ufficjali 2455/13 kontra l-intimat fejn talab dan il-bilanc li gie rifjutat mill-intimati.*
3. *Salv eccezzjonijiet ohra."*

Rat in-nota tal-konvenuti Paolo Soldi u Nathalie Frendo li giet ipprezentata fit-18 ta' Gunju 2014 li permezz taghha esebew kopja tal-ittra ufficjali 2455/13 ipprezentata minn Montebello Enterprises Limited kontra l-intimati illi turi *icto oculi* illi l-intimati m'ghandhom jaghtu xejn lill-attur stante illi l-azzjoni kambjarja kienet preskritta a tenur tal-Ligi stante illi kienu skadew iktar minn hames snin mill-hrug tal-kambjali, kif jirrizulta mid-dokument hawn anness skond Dokument PS1 u PS2 hawn annessi.

Illi l-kambjali kellhom jithallsu sad-9 ta' Dicembru 2008, kif jirrizulta mid-dokument anness u mmarkat bhala Dokument PS3. Illi l-azzjoni odjerna giet intavolata fid-29 ta' April 2014 biex b'hekk kienu ghaddew iktar minn hames snin u nofs ghal gbir tad-debitu pretiz.

Illi huma m'ghandhom jaghtu xejn lir-rikorrenti.

Carmel Montebello xehed fit-18 ta' Gunju 2014 fejn gie muri dokument PS1 u kkonferma li huwa d-direttur tas-socjeta' attrici. Huwa ma jafx li s-socjeta' attrici pprezentat ittra ufficjali. Ix-xhud gie muri Dokument PS3 u spjega li dan id-dokument huwa mahrug mis-socjeta' attrici pero' l-firma

fuqu ma jafx ta' min hi u jrid jivverifikaha. Huwa spjega li Joanne Farrugia Montebello hija ohtu u tahdem fil-kumpanija attrici. Dak iz-zmien hija kellha wkoll xi ishma ghal perjodu ta' Ottubru 2013. Huwa kkonferma li l-ahhar firma fuq dan id-Dokument PS3 pero' hija l-firma tieghu. Mistoqsi x'inhi d-data tal-*contract details* muri fuq dan id-dokument wiegeb illi hija t-28 ta' Novembru 2005 pero' huwa xtaq jivverifikaha. Mistoqsi jekk hargux xi ittra ufficjali ohra qabel Ottubru 2013 u cioe' dik li hija nserita fl-atti wiegeb illi jrid jivverifika ghax ma jafx bl-amment.

Carmel Montebello xehed fis-6 ta' Mejju 2015 in kontro-ezami qal li meta staqsewh illi l-ewwel darba li kien mar sabiex ifittex lil Paolo Soldi kienx mar jitlob l-ghajnuna tal-ufficcju Fenech and Fenech, effettivament kien tkellem ukoll ma' Dr Kenneth Grima fejn spjegalu l-istorja kif kienet u qallu biex ihalli f'idu u kien ha jkellmu hu. Filfatt gimghatejn wara, qallu li kien se jipprova jghinu ghalkemm Paolo Soldi kien gia klijent tal-ufficcju taghhom. Filfatt kien dejjem qed jistenna li jqabbdu ma' avukat iehor, u kien baghtu ghand Dr Chris Cilia. Ix-xhud mbaghad halla kollox f'idejn Dr Cilia.

Sussegwentement skopra jew ahjar gie mgharraf illi l-mandat li kienu prezentaw waqa' wkoll u infetah ir-rikors odjern u l-mertu ta' din il-kawza u cioe' l-bejgh ta' *Isuzu Freezer Truck* b'numru ta' registrazzjoni KBA798 kien it-tielet negozju li s-socjeta' attrici ghamlet mal-konvenuti.

Ix-xhud stqarr illi Nathalie Frendo li kienet it-*teacher* tat-tifel tieghu kienet marret ghandhom u kien bieghlha Rav 4, u fil-konfront taghha l-pagamenti saru b'mod regolari. Filfatt ir-Rav 4 thallas kollu, m'ghandu l-ebda pretensjoni fil-konfront taghha fir-rigward ta' dik il-karozza.

Sussegwentement qaltlu li kellha l-*boyfriend* taghha li xtaq ikollu karozza sportiva. Filfatt huwa Paolo Soldi u qal li kienu marru x-*showroom* tieghu flimkien u kien biegh lilu Toyota MRS li kien bieghha lil Paolo Soldi in solidum ma' Nathalie Frendo ghaliex lilu ma kienx jafu u ghalhekk il-kambjali kienu gew iffirmati minnhom it-tnejn.

Ix-xhud tenna illi l-pagamenti bdew isiru u sa l-ewwel sena l-pagamenti kienu jsiru b'mod normali. Sussegwentement Paolo Soldi mar ikellmu u qallu li xtaq jixtri trakk *freezer* ghaliex kellu l-intenzjoni li jgib il-laham mill-Italja. Filfatt, kellu trakk friza u bieghulu u dan huwa l-mertu tal-kawza u cioe' l-Isuzu Freezer Truck numru ta' registrazzjoni KBA798.

Ix-xhud qal li ghal darb'ohra li dan in-negozju sar kemm ma' Paolo Soldi kif ukoll ma' Nathalie Frendo u x-xhud gie muri l-ftehim ezebit fl-atti datat 28 ta' Novembru 2015 li jinsab inserit fl-atti a fol 30. Ix-xhud stqarr li dan jikkoncerna l-bejgh tal-*Isuzu Freezer Truck* u meta gie mistoqsi jekk sa dak iz-zmien l-pagamenti fuq il-vettura l-ohra kienux qed isiru b'mod regolari wiegeb illi iva u ghalhekk kienu jsiru zewg pagamenti, kemm fuq l-MRS kif ukoll fuq l-Isuzu b'mod separat.

Ix-xhud tenna illi in segwitu pero' bdew jaqbzu xi pagamenti kemm fuq l-MRS kif ukoll fuq it-trakk. Pero' l-pagamenti fuq ir-Rav 4 baqghu ghaddejin b'mod normali u kien wasal kwazi biex jinqata' r-Rav 4. Meta bdew jaqbzu l-pagamenti dwar l-Isuzu u l-MRS beda jcempillu u Paolo Soldi beda jghidlu biex jissaportih ftit. Ix-xhud filfatt qal illi maz-zmien bdew javvicinawh in-nies u bdew idahhlulu xi flieles f'mohhu u jsaqsuh jekk effettivament kienx jaf ma' min ghamel in-negozju u x-xhud kien baghat ghalih lil Paolo Soldi u staqsih jekk setghux jirrangaw xi haga, u effettivament bdew jaghmlu pagamenti kemm b'*cash* kif ukoll *standing order, cheque*.

Ix-xhud kompla jghid illi l-pagamenti bdew isiru b'mod erratiku u l-iskrivani tieghu bdew jaqtghu, isaqsu lilha kif kien se jinqata' dan id-debitu u kienet tghidlu li jaqtghu l-pagamenti li jkunu dovuti fuq l-MRS u r-*remainder* bilanc li kien ikun dovut jinqata' mill-kont li kien hemm pendenti fuq l-Isuzu u ghalhekk b'hekk kien jithallas il-kambjala u l-MRS u l-bilanc kien imur biex jaqta' parti mill-kambjala li kien ikun dovuta fuq it-trakk u dan skond il-ftehim li kellhom mal-istess konvenuti.

Ir-relazzjoni taghhom kienet miexja normali bla problemi mbaghad spiccaw per ezempju mitejn ewro kull tlett xhur jew mija u ghalhekk il-pagamenti waqghu lura hafna u filfatt bdew icemplu lil Nathalie Frendo u omm Nathalie kienet tghidilhom illi effettivament ma kellhiex x'taqsam maghhom u biex ma jcemplux aktar hemmhekk. Filfatt kien mar ifittxu personalment u qalulu li kien harab, pero' reggha bghat in-nies tieghu u sabuh u wara tlett xhur li jcemplulu l-hin kollu, accetta li jigi l-ufficcju ma' Nathalie Frendo u jitkellmu.

Filfatt qallu li kien lest li jghinu, qallu biex jaghtih lura l-MRS fis-sens li hu jbieghu u meta sar dan id-diskors kien ghad baqa' bilanc dovut lix-xhud 'il fuq minn disat elef ewro fuq l-MRS.

Ix-xhud qal illi l-vettura l-MRS inghatat lura lilu. Jaf li kellha xi hsarat ghaliex kienet wieqfa ghal xi zmien, kellha wkoll licenzji b'lura u hallashom kollha hu u illi l-vettura effettivament inbieghet ghas-somma ta' ghaxart elef.

Ix-xhud esebixxa dokument li l-Qorti mmarkat bhala Dokument Z li jindika l-bilanc dovut fuq din il-vettura MRS fil-mument meta giet moghtija lilhom sabiex ibieghuha u ikkonferma sa dak iz-zmien il-vettura kienet tiswa

ghaxart elef, mitejn u erbghin, le anzi qal kien baqa' bilanc dovut lilu fl-ammont ta' ten thousand, two hundred and forty seven point eighty eight (10,247.88). Meta gie mistoqsi kemm effettivament huma hallsu spejjez fuq din il-vettura meta giet lura ghandhom, wiegeb li fuqu m'ghandux pero' ipprometta li jezebixxi nota biex jindika l-ispejjez li huma hargu fuq din il-vettura.

Iprometta wkoll illi jesebixxi dokument li jindika l-bejgh li sar in konnessjoni ma' din il-vettura, lil min bieghha u kemm effettivament qalgha taghha u dawn iz-zewg dokumenti ezebihom fis-seduta sussegwenti.

Effettivament bir-rikavat li qalghu fuq din il-vettura, s-socjeta' attrici kien ghad fadlilha debitu. Pero' cio' nonostante l-kont ghalquh u kienu gharrfu wkoll lill-konvenuti dwar dan u ghalhekk il-kont dwar l-MRS inghalaq u kien ghad baqa' biss ghalhekk il-kont tal-Isuzu *truck*. Effettivament il-konvenuti kienu jafu b'dan kollu li sar cioe' bin-negozju tal-MRS u kienu iffirmaw ghall-*log book* biex daret il-karozza.

Ix-xhud gie muri dokumenti ezebiti f'dawn l-atti a fol 32 u 33 u cioe' lista ta' pagamenti li saru u illi dawn il-pagamenti jirreferu ghal negozju li sar in konnessjoni mal-vettura mertu ta' din il-kawza, l-Isuzu u li hemm l-istess referenza li hemm fuq il-kuntratt u dan huwa l-bilanc li huwa dovut lilhom in konnessjoni mal-Isuzu u r-reference li hemm fil-kuntratt u r-reference li hemm fl-istatement huma l-istess.

Ix-xhud stqarr illi l-kumpanija taghhom kellha rikjesta fejn gew mitluba sabiex jipprovdu tlett vannijiet tal-istess natura. Kellhom tnejn gejjin u ghalhekk ix-xhud cempelt lil Paolo Soldi dwar il-vettura tieghu u ghalhekk filfatt kien cempel lil Soldi biex jgharrfu li kellu bejgh ghal din il-vettura u jekk kienx interessat li jaghtihom dan l-Isuzu lura biex ix-xhud ikun jista'

jaghtiha lil dik il-kumpanija li ghamlitlu rikjesta ghal tlett vannijiet ta' dan it-tip.

Ix-xhud tenna li huwa deher interessat pero' minkejja dan ghaddew xahrejn u Soldi kien ghamel il-vann registrat f'isem kumpanija Panama x-xhud filfatt kien anki sahansitra ffirmalu t-*transfer* biex il-vann jittiehed u jigi moghti lilhom. Ix-xhud esebixxa kopja ta' dan id-dokument li qed jigi mmarkat mill-Qorti bhala Dokument X. Effettivament kien iffirmalu karta li qed tigi mmarkata bhala Dokument X fejn indika li huwa ma kellux oggezzjoni ghall-bejgh ta' dan il-vann. Ix-xhud kompla jghid li esebixxa kopja ta' dan il-*log book* ta' dan il-vann li qed jigi mmarkat bhala Dokument Y.

Filfatt meta x-xhud imbaghad tkellem mieghu u qallu ghaliex kien qed idum biex jaghtihom dan il-vann qallu li effettivament dan il-vann kien gie maqbud permezz ta' kumpanija ohra fejn allegatament irrizulta illi il-konvenut kien debitur ta' din l-istess kumpanija u sussegwentement staqsih jekk kienx gharraf lill-kumpanija l-ohra li ma setghux jaqbdu dan il-vann ghaliex effettivament il-vann kien gie mwieghed lilu. Illum-il gurnata dan il-vann jinsab f'idejn konsenjatarju u ma jixtieqx jigi rilaxxat minnu u qal li llum-il gurnata m'ghadx ghandu nteress f'dan il-vann ghaliex il-vann huwa zarmat.

Mistoqsi jekk wara d-9 ta' Ottubru 2008, kienx ghad hemm dejn fuq karozzi ohra wiegeb li ghad irid jivverifika. Ix-xhud esebixxa *statement, settlement report* li jikkoncerna l-hlasijiet kollha li saru in konnessjoni mal-bejgh tal-Isuzu. Dan gie mmarkat mill-Qorti bhala dokument CSH.

Ix-xhud esebixxa wkoll l-*istatements* rigwardanti Toyota Rav 4 u dan qed gie mmarkat bhala Dokument CSH1. Waqt li dawk li jikkoncernaw l-MRS huma Dokument Z.

Ix-xhud ikkonferma li kien hareg kambjali fuq il-bejgh tal-Isuzu, l-ewwel kambjala li hareg hija datata 9 ta' Jannar 2006, kif jirrizulta del resto mid-Dokument CSH. L-ahhar pagament li sar fuq l-Isuzu huwa dak muri fl-istess Dokument CSH u cioe' fil-21 ta' Dicembru 2011, fl-ammont ta' mitejn ewro (€200). Skont l-*istatement* ezebit bhala Dokument CSH sal-21 ta' Dicembru 2011 kien ghad kellu jiehu minghand il-konvenuti somma ta' eight thousand, seven hundred and sixty five point forty six (8,765.46) kif jirrizulta mid-Dokument CSH u ghalhekk meta pprezenta l-ittra ufficjali tieghu ftit aktar tard u cioe' fl-14 ta' Ottubru tas-sena 2013 kien hemm ukoll iz-zieda minn 21 ta' Dicembru 2011 sa dakinhar u ghalhekk l-ammont kellu jikber iktar minn eight thousand seven hundred and sixty five point forty six (8,765.46) ghaliex kien hemm l-interessi mizjud mal-ammont.

Rat in-nota tas-socjeta' attrici Montebello Enterprises Limited li giet ipprezentata fis-17 ta' Settembru, 2014 li permezz taghha esebiet affidavit ta' Joanne Farrugia Montebello.

Joanne Farrugia Montebello ddikjarat li hija tahdem mal-kumpanija Montebello Enterprises Limited u tokkupa l-kariga ta' *accounts clerk*. Xoghlha jikkonsisti f'li tara li min ghandu jhallas lill-kumpanija ma jaqax lura fil-hlasijiet u jkun qed ihallas regolarment skont kif miftiehem maghhom. Hija spjegat li din il-kumpanija hija tal-familja taghha.

Ix-xhud spjegat ukoll li fit-28 ta' Novembru 2005, certu Paolo Soldi u Nathalie Frendo kienu xtraw minghand il-kumpanija attrici vettura tal-marka Isuzu Freezer Truck, bin-numru ta' registrazzjoni KBH798. Huma

kienu xtraw din il-vettura biex juzawha fin-negozju li kienu qed imexxu huma li jikkonsisti f'bejgh tal-laham. Il-prezz taghha dak iz-zmien kien ta' tmint elef lira Maltin (Lm8,000) illum €18,634.98. Qalet li Soldi u Frendo kienu hallsu s-somma ta' Lm 2,000 bhala depozitu akkont tal-prezz, u ghal bilanc li kien ghad fadal jithallas lahqu ftehim maghha li bih kellhom ihallsu l-bilanc f'pagamenti ta' Lm193.05 kull xahar (ekwivalenti ghal €449.68). L-ewwel pagament kellu jsir fid-9 ta' Jannar 2006 u mbaghad kellhom jibqghu jhallsu kull xahar sakemm jinqata' l-bilanc kollu.

Ix-xhud iddikjarat li fil-bidu Paolo Soldi u Nathalie Frendo bdew ihallsu b'mod regolari pero' wara sena bdew il-problemi. Meta kien wasal il-pagament tad-9 ta' Jannar 2007, dan gie mhallas xahrejn tard fit-2 ta' Marzu 2007 u dakinhar Soldi u Frendo hallsu biss Lm 100 u cioe' Lm 93.05 anqas milli suppost kellhom ihallsu. Minn dakinhar huma bdew ihallsu kemm u meta jidhrilhom, hafna drabi fl-ammont ta' Lm 100 flok Lm 193.05. Huma bdew jaqbzu x-xhur, gieli anke tlieta jew erba' xhur u kull tant zmien kienu jhallsu xi Lm 100 jew €230. Ix-xhud stqarret li kienu jibghatulhom statement regolari kull xahar, kif ukoll kienu jcemplulhom regolarment biex ihallsu.

Wara li waqfu jhallsu x-xhud kellmet lil Nathalie Frendo diversi drabi u hija kienet twiegeb li ser tpoggi l-pagament fil-Bank fl-ahhar tax-xahar fil-kont bankarju taghhom, pero' meta x-xhud kienet ticcekja kienet issib li l-pagament ma kienx ikun sar. L-ahhar pagament kien sar fil-21 ta' Dicembru 2011 fl-ammont ta' €200. Ix-xhud spjegat li llum-il gurnata Soldi u Frendo ghad baqalhom ihallsu s-somma ta' €3,542.79 lis-socjeta' attrici li huwa bilanc fuq il-bejgh tat-trakk, b'zieda mal-imghaxijiet li ghaddew fuq il-bilanc dovut minnhom u xi charges ohra.

Hija sostniet li huma talbuhom sabiex ihallsu kemm-il darba, imma billi Soldi u Frendo baqghu ma hallsux kellhom jidhlu l-Qorti. Ikkonfermat li l-ammont mitlub fl-avviz flimkien mal-imghaxijiet u c-*charges* imsemmija huwa u ghadu dovut lis-socjeta' attrici.

Joanne Farrugia Montebello xehdet in kontro-ezami nhar l-24 ta Gunju 2015 u stqarret illi hija tokkupa l-kariga ta' accounts clerk ghalkemm hija wkoll direttur tas-socjeta' attrici. Ikkonfermat li Paolo Soldi tafu. Tafu peress li kien jmur l-ufficcju taghha jaghmel xi pagamenti. L-ircevuti li harget dejjem kienu f'isem Paolo Soldi u Nathalie Frendo. Ikkonfermat li effettivament kien xtara tliet karozzi. Qalet li dwar il-karozza Rav 4 Toyota din kienet inxtrat minn Nathalie Frendo u llum-il gurnata tinsab imhallsa kollha. Dwar il-vettura l-MRS, stqarret li huma haduha lura u ghalhekk pendenzi dwarha ma hemmx. Meta hadu l-karozza l-MRS lura ma qatghu l-ebda debitu li kien dovut fuq l-Isuzu u l-vettura Isuzu l-konvenut hadha permezz ta' kambjali u l-kambjali hargu fit-28 ta' Novembru 2005. Ikkonfermat li effettivament qabel ma nfethet il-kawza odjerna huma kienu baghtu ittra ufficjali fejn kienu qeghdin jitolbu l-ammont ta' €9,749.65.

Ix-xhud stqarret li l-kambjali kellhom jaghlqu fid-9 ta' Dicembru 2008. Murija d-dokument esebit fl-atti mmarkat bhala dokument CSH esebit a fol 47 u qalet hemmhekk hemm il-pagamenti li bdew isiru skont l-ischedule. Il-pagamenti li saru huma dawk indikati f'dan id-dokument *settlement report* huma riflessi li saru abbazi biex jitnaqqas il-pagament dovut fuq l-Isuzu. Il-kambjali li effettivament il-konvenut hallas, dawk inghataw lilu ghaliex dawk huma tal-klijent. Tenniet illi Paolo Soldi kien xtara tliet karozzi minn ghandhom dejjem permezz ta' kambjali u l-kambjali pendenti li ghadhom ma thallsux huma annessi u jifformaw parti integrali mid-Dokument CSH esebit fl-atti. Ikkonfermat illi l-MRS giet moghtija lilhom lura fl-14 ta' Gunju 2012. L-ammont li huma stmaw l-vettura kien €10,247.88 kif hemm

miktub u indikat a fol 55. Spjegat illi l-pagamenti sal-ewwel ta' Frar 2012 saru fuq l-MRS. Minn dakinhar 'il quddiem ma saru l-ebda pagamenti ohra ghalhekk sal-1 ta' Frar tas-sena 2012 kienu qed jaqtghu d-debitu dovut fuq l-MRS. In segwitu peress li l-konvenut waqa' lura fil-pagamenti hadu lura l-karozza tieghu l-MRS.

Ix-xhud ikkonfermat li l-pagamenti fuq l-Isuzu ma sarux u baqghu dejjem pendenti. L-ahhar pagament fuq l-Isuzu sar fil-21 ta' Dicembru 2011 fl-ammont ta' €200. Ghalhekk ikkonfermat li effettivament il-konvenut hallas il-pagamenti kollha dovuti fuq l-Isuzu salv u b'eccezzjoni l-kambjali li jinsabu ezebiti u annessi ma' dokument CSH. Una volta ma kienx jghaqqad kambjala naturalment ma kinitx ittieh il-kambjala lura.

Joanne Farrugia Montebello regghet xehdet fl-1 ta' Lulju, 2015 fejn giet mistoqsija ghaliex fid-dokument esebit fl-atti a fol. 28, cioe' quotation, hemm indikat bhala original value l-ammont ta' sitt elef (€6.000) meta effettivament mill-kuntratt jirrizulta li t-trakk in kwistjoni tal-marka Isuzu Freezer bin-numru ta' registrazzjoni KBH 798, inbiegh tale quale ghall-prezz ta' tmint elef (€8,000). Hija wiegbet li una volta l-klijent ikun ga hallas elfejn ghad-deposit, allura l-kuntratt jibda bl-ammont ta' sitt elef, cioe' bil-valur rimanenti u dan ghaliex dak hu l-ammont li effettivament il-klijent se jkollu fuq hire purchase. Ikkonfermat li fil-21 ta' Dicembru 2011, kien ghad fadal bilanc dovut lilhom fl-ammont ta' €8765.46, kif ukoll li fl-14 t'Ottubru, 2013 kienet giet prezentata ittra ufficjali fejn Montebello Enterprises Limited kienet talbet l-ammont ta' €9,749.65, kif jidher mill-istess ittra ufficjali esebita fl-atti a fol. 13. Qalet li dan l-ammont jinkludi l-interessi. In segwitu' saret il-kawza ghas-somma ta' €3,542.79 u spjegat li effettivament dan kien is-sorte li kien ghadu dovut fuq il-bejgh ta' din il-vettura. Qalet li d-differenza huwa l-imghax u li effettivament l-imghax u l-ispejjez ukoll intalbu fir-rikors promotur.

Rat ir-risposta ulterjuri ta' Paolo Soldi u Nathalie Frendo pprezentata fid-9 ta' Lulju, 2015 fejn esponew:

1. *Illi d-domandi attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante illi l-azzjoni odjerna hija wkoll preskritta a tenur tal-artikolu 2148(b) tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta.*

2. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri.*

Rat in-nota ta' riferenzi ta' Montebello Enterprises Limited rigward l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni pprezentata fl-atti nhar it-22 ta' Ottubru 2015 (fol.115).

Rat is-sentenza taghha preliminari moghtija fl-ismijiet premessi nhar il-25 ta' Novembru 2015 fejn cahdet l-eccezzjonijiet ulterjuri tal-preskrizzjoni ai termini tal-Artikoli 2148(b) u 2156(f) tal-Kapitolu 16 sollevati mill-konvenuti.

Semghet lill-partijiet jirrimettu ruhhom ghall-atti u dan fis-seduta tat-13 ta' Jannar 2016 fejn talbu lil din l-Qorti tghaddi ghas-sentenza finali taghha.

Ikkunsidrat:

Illi l-unika eccezzjoni li ghad trid tigi deciza hi dik fejn l-konvenuti qed jecepixxu li m'ghandhom jaghtu xejn lill-atturi kif effettivament kienu stqarru wkoll fir-risposta taghhom ghall-ittra ufficcjali numru 2455/13 li s-socjeta' attrici kienet ipprezentat fil-konfront taghhom.

Ghalhekk din il-Qorti temmen li l-eccezzjoni tal-konvenut hija imsejsa fuq l-Artikolu 1145 tal-Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta' Malta fis-sens li ma hemmx aktar obbligazzjoni ghaliex l-konvenuti halsu d-debitu taghhom.

Dan l-artikolu tal-Ligi jaqra hekk:

1145. Barra mill-effetti tal-kondizzjoni riżoluttiva, u mill-effetti tal-preskrizzjoni, l-obbligazzjonijiet jispiċċaw:

(a) bil-ħlas;
(b) bin-novazzjoni;
(ċ) bil-maħfra tad-dejn;
(d) bit-tpaċija;
(e) bil-konfużjoni;
(f) bit-telfa tal-ħaġa;
(g) bir-rexxissjoni.

Ghalhekk l-konvenut qieghed jaghmel referenza ghall-paragrafu (a) ta' dan l-artikolu tal-Ligi.

Fil-kawza fl-ismijiet '**Gaetana Mamo vs Therese sive Tessie Mercieca et**'[1] deċiża mill-Onorabbli Prim'Awla tal-Qorti Civili per Imhallef Philip Sciberras inghad li:

"In bazi ghad-dritt probatorju, kull parti ghandha f' kaz bhal dan id-dmir li taghti prova ta' l-ezistenza tal-fatt allegat, favorevoli ghat-tezi taghha. L-oneru hu distribwit b' mod li l-attrici trid tipprova l-fatti kostituttivi tad-dritt azzjonat minnha ("actori incumbit probatio") mentri l-konvenuti huma tenuti jipprovaw il-fatt minnhom allegat kostitwenti l-kontroprova offerta biex tikkuntrasta il-pretiza ta' l-attrici ("reus in excipiendo fit actor"). Ara

[1] nhar is-26 ta' Ottubru, 2005

*'**Francesca Mallia vs Salvatore Guillaumier**'*[2]*. Naturalment, il-piz probatorju tal-konvenuti jinsorgi konkretament fil-kaz biss li l-attrici tkun ressqet prova tal- fatti posti bhala bazi tad-domanda taghha. Dan ghaliex in-nuqqas jew insufficjenza tal-prova tac-cirkostanzi dedotti mill-konvenuti biex tikkonfuta l-pretensjoni ta' l- attrici ma jiddispensax lil din mill-oneru li tiddemostra adegwatament il-legittimita` u l-fondatezza tal-meritu tat-talba taghha";*

Fil-kawza fl-ismjiet "**Manuel Zerafa -vs- Nazzareno Muscat Scerri**"[3] deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili per Imhallef Maurice Caruana Curran inghad li*:*

"Bhala konsiderazzjoni legali dwar in-natura ta' l-oneru tal-provi in materja ta' pagamenti ta' debiti civili l-Qorti tirritjeni li, ghalkemm kif dejjem gie ritenut, il-konvenut allegat debitur ghandu jipprova l-pagament li hu jallega, f' kaz ta' dubju ragonevoli jekk l-ammont ghadux dovut jew le, dan id-dubju ghandu dejjem imur favur il-konvenut ghax l-oneru tal-prova tad-debitu jibqa' fuq l-attur mill-bidu sa l- ahhar tal-kawza ghax hu jallega d-debitu u kulhadd ghandu jipprova l-allegazzjoni tieghu. U fil-kaz ta' konflitt serju bejn il-kontendenti fuq il-provi inkombenti rispettivament lilhom, cioe l-attur, l-esigibilita` u l-konvenut is-soluzzjoni tad-debitu, in-nuqqas tat-tieni ma tikkolmax il-lakuna probatizja ta' l-ewwel u jibqa' dejjem jimpera l-principju 'actore non probante, reus absolvitur'. L-attur li jallega d-debitu ma jistax jiskarta l-oneru tieghu fuq il-principju l-iehor "reus in exipiendo fit actor" ghax, jerga' jinghad, l-oneru centrali ta' l-akkuza jibqa' fuqu. Altrimenti f'kull kaz ta' kunflitt ikun facli ghall-attur jirbah avolja l- Qorti tibqa' sospiza fi stat ta' dubju jekk hemmx debitu."

[2] *Kollez. Vol. XLVI/i/5- deċiża mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fit-12 ta' Jannar, 1962*
[3] Nhar is-27 ta' Mejju 1970

Dan iwassal ghal konsiderazzjoni tal-prova gravanti fuq l-intimat tal-pagament li huwa jallega li ghamel. *"La prova del pagamento e` a peso del convenuto che lo allega"* (**Negoziante Michele Apap noe vs Giuseppe Grech)**[4]. Fi kliem iehor, l-konvenut jehtieglu qabel xejn jipprova, b' mod konvincenti u konkluziv, illi huwa effettivament ghamel il-hlas taz-zieda fl-ammont ta' manteniment reklamat f'dawn il-proceduri. Jekk huwa ma jirnexxilux jaghmel din il-prova, l-effett estintiv ta' l-obbligazzjoni (Artikolu 1145, Kodici Civili) ma jistax jirnexxi. Ovvjament din id-deficjenza tirrikadi fuqu ghax fuqu kien jinkombi l-oneru tal-prova tal-pagament;

Il-Qorti ta' l-Appell fil-kawza '**Desmond Mizzi nomine -vs- Patrick Filletti proprio et nomine'**[5] a bażi ta' l-insenjament ta' l-Imhallef Caruana Curran fis-sentenza precitata issuġġeriet li "*qari attent tieghu juri li hu aktar komplimentari ma' dak il-principji (il-prova tal-pagament inkombenti fuq id-debitur) u jestendi in fatti l-oneru tal-prova fuq il-kreditur biss f' dawk il-kazijiet fejn id-debitur ikun effettivament issodisfa l-prova tal-pagament lil hinn mid-dubju ragonevoli. Ifisser ghalhekk illi sakemm id-debitur konvenut ma jkunx issodisfa dik il- prova u allura ma jkunx adegwatament issostanzja l-eccezzjoni tieghu, l-attur kreditur ma kien jehtieglu jaghmel xejn biex jiggustifika t-talba tieghu. Jibqa' allura salv il-principju illi f' kaz ta' dubju jimmilita favur l-attur kreditur. F' kaz ta' dubju ragonevoli jekk l-ammont kienx dovut, dik il-prova kienet tispetta lill-attur li kien mistenni li jaghmel dik il-prova qabel ma l-konvenut jipproduci l-provi tieghu in sostenn ta' l-eccezzjoni tal-pagament. Ghalkemm iz-zewg proposizzjonijiet jidhru li huma z-zewg ucuh ta' l-istess medalja, id-differenza sottili fl- impostament ta' largoment tezisti";*

[4] Kollez. Vol. X/826 - D*eċiża* mill-Onorabbli Qorti tal-Kummerc fit-28 ta' Mejju, 1885
[5] Deċiża fit-28 ta' Jannar, 2000

Fil-kawza fl-ismijiet '**Emmanuele Bezzina vs Emmanuele Attard et**'[6] deċiża mill-Onorabbli Prim'Awla tal-Qorti Civili per Imhallef A. Magri inghad li *"l-pagament jista' jigi pruvat bil-mezzi kollha ammessi u rikonoxxuti mid-dritt probatorju, jigifieri bi provi diretti, bhal dokumenti, xhieda u l-konfessjoni tal-kreditur, kif ukoll bi provi indiretti, bhal ma huma l-presunzjonijiet u l-indizji kapaci li jikkonvincu lil gudikant" (ara ukoll f'dan is-sens '***Rosario Spiteri vs Michele Mifsud***'[7] *deċiża mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell);*

Issa fil-kaz in desamina is-socjeta' attrici resqet lil Joanne Farrugia Montebello tixhed u tikkonferma li l-konvenuti kienu xtraw minghand is-socjeta' attrici nhar it-28 ta' Novembru 2005 vettura tal-marka Isuzu Freezer Truck bin-numru ta' registrazzjoni KBH 798 u dan versu l-prezz pattwit ta' tmint elef lira Maltin (Lm8,000) ekwivalenti ghal tmintax-il elf, sitt mija u erbgha u tletin ewro u tmienja u disghin centezmu (€18,634.98) skond il-ftehim esebit fl-atti a fol. 28 tal-process. Jidher li skond dan il-kuntratt l-konvenuti kienu hallsu s-somma ta' elfejn lira Maltin (Lm2,000) bhala deposit u kellhom ihallsu l-bilanc ta' sitt elef Lira Maltin (Lm6,000) b'rati mensili u konsekuttivi ta' Lm193.05, l-ewwel pagament kien dovut nhar id-9 ta' Jannar 2006. Jidher mill-istatement of accounts esebit a fol. 32 li l-konvenuti fil-fatt ghamlu diversi pagamenti tul medda ta' snin u cioe' mis-16 ta' Jannar 2006 sal-21 ta' Dicembru 2011 meta kienu ghamlu hlas ta' mitejn ewro (€200) akkont. Dawn il-pagamenti ma kienux qed isiru b'mod konsekuttiv.

Tghid li hija kienet tkellmet mal-konvenuti meta waqghu lura bil-pagementi taghhom pero' minkejja diversi promessi li kienu ser jaghmlu pagamenti l-bank dawn baqghu ma sarux. Ikkonfermat li skond d-dokumentazzjoni taghha jirrizulta li effettivament l-konvenuti ghadhom debituri tas-socjeta'

[6] Kollez. Vol. X/826
[7] Kollez. Vol. XXXVII/i/525

attrici fis-somma ta' tlett elef, hames mija u tnejn u erbghin ewro u disgha u sebghin centezmu (€3,542.79) b'zieda mal-imghaxijiet li ghaddew fuq il-bilanc u xi charges ohra.

Illi l-avukat difensur tal-konvenuti0. waqt ix-xhieda tas-socjeta' attrici jipprova jimplika li effettivament huma kienu jaghmlu diversi pagamenti u s-socjeta' attrici kienet taghzel hi liema kontijiet kienu jigu kreditati u li mhux minnu li fuq din il-vettura kien ghad fadal dan il-bilanc. Ix-xhud Carmel Montebello jispjega l-iter tal-bejgh taz-zewg vetturi l-ohra u l-hlas li kien sar minghand il-konvenuti u jikkonferma li fuq iz-zewg karozzi l-ohra u cioe' l-MRS Toyota u t-truck freezer l-iehor numru ta' registrazzjoni KBQ- 798 ma kien hemm l-ebda pendenza dovuta minnhom.

Illi l-konvenut fl-ebda stadju ma xehed u lanqas ma ressaq xi provi in sostenn tal-eccezzjoni tieghu izda strah biss u limtitatament ghall-provi prodotti mis-socjeta' attrici.

Illi fil-fehma tal-Qorti ix-xhieda moghtija minn Joanne Farrugia Montebello kif korroborata bid-dokumentazzjoni esebita minnha hija veritiera u kredibbli u ghandha tigi emnuta. Il-konvenut ma ressaq l-ebda prova lanqas wahda dghajfa sabiex jipprova jikkontradixxi dak li effettivament stqarret.

Konsegwentement din il-Qorti, filwaqt li tastjeni milli tiehu konjizzjoni tal-eccezzjonijiet ulterjuri stante li diga' ppronunzjat ruha, qieghda tichad l-eccezzjonijiet tas-socjeta' attrici fuq il-mertu u tilqa' it-talba attrici b'dan illi qed tikkundanna lill-konvenuti sabiex in solidum ihallsu s-somma pretiza mis-socjeta' attrici fir-rikors promotur taghha u cioe' is-somma ta' tlett elef, hames mija u tnejn u erbghin ewro u disgha u sebghin centezmu (€3,542.79) ghar-ragunijiet imsemmija fir-rikors promotur.

Bl-ispejjez inkluz dawk tas-sentenza preliminari a karigu tal-konvenuti in solidum u bl-imghax mid-data tan-notifika tal-ittra ufficcjali numru 2455/2013 lill-konvenuti.

Dr Consuelo Scerri Herrera LL.D.
Magistrat

Graziella Attard
Deputat Registratur